

بررسی وضعیت شاخص های جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران برپایه آینده پژوهی

سیامک سندگل

دانشجوی دکترا، گروه مدیریت آموزشی، واحد بین الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران

مجتبی معظمی (مسول مکاتبات)

استادیار، گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

m_moazzamiii@yahoo.com

نرگس حسن مرادی

دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۱/۱۸

چکیده

جهانی شدن یا به تعبیری دیگر جهانی سازی دو توصیف از وضعیتی فرآیندی هستند که به شکلی فرآیندها به هم شکلی نهادها و ساختارهای مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی دامن زده است. در این میان رقابتی شدن اقتصاد در حوزه دانش نیز به جهانی شدن دانشگاهها دامن زده است. هدف این مقاله بررسی وضعیت شاخصهای جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران برپایه آینده پژوهی می باشد. نوع تحقیق بر اساس هدف کاربردی - توسعه ای و از لحاظ ماهیت و روش تحلیلی - اکتشافی است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش مطالعات کتابخانه ای - (فیش برداری و اسنادی) و مطالعات میدانی (پرسشنامه و مصاحبه) است. از حیث ماهیت تحقیق پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی از نوع اکتشافی است. بررسیها نشان داد که وضعیت شاخصها در دانشگاه علوم پزشکی ایران کاملاً در راستای مولفه های جهانی شدن نظام دانشگاهی باشد. ۱۳/۳۳ درصد بر این باور بوده اند که تا حدی وضعیت اول صادق است. ۹ نفر که ۶۰ درصد خبرگان را تشکیل می دهد بر این باورند که تا حدی و ۴ نفر که ۲۶/۶۷ درصد خبرگان را تشکیل می دهد بر این باورند که تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه ای بودن سامان یافته است. نتایج بررسی این شاخصها نشان داده است که از نگاه خبرگان اولویت بندی این شاخصها به شرح زیر بوده است؛ ساختار نظام آموزشی، منابع و نیروی انسانی، ساختار دانشی، محتوای آموزشی، تکنولوژی آموزشی و محیط بیرونی است. همچنین خبرگان پژوهش از تخصص لازم برای قضاوت در مورد اینکه وضعیت آینده دانشگاه علوم پزشکی ایران بر اساس این شاخصها در سمت و سوی جهانی شدن و یا منطقه ای و محلی بودن سامان یافته است.

کلمات کلیدی: رویکرد آینده پژوهی، جهانی شدن، آموزش عالی، دانشگاه علوم پزشکی ایران

مقدمه

تفاوت عمده آینده‌نگری بشر معاصر با انسان‌های گذشته، پیچیدگی واقعیت‌ها، نظام‌مندی و رعایت اصول علمی در مطالعات آینده است. به عبارتی، آینده‌پژوهی، دانش و معرفتی است که سازمان را نسبت به رویدادها، فرصت‌ها و تهدیدهای احتمالی آتی آگاه کرده، ابهام‌ها، تردیدها و دغدغه‌های آن را کاهش داده و توانایی انتخاب‌های هوشمندانه را افزایش می‌دهد. به طور کلی، آینده‌پژوهی ابزاری برای مهندسی هوشمندانه آینده است (تاج آبادی و دیگران، ۱۳۹۱: ۶۴).

از آنجاکه جایگاه و نقش آموزش عالی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تعیین کننده است و رسالت آموزش، انسان‌سازی و تأمین ابزار الزم برای نسل آینده است. لذا تقویت و توسعه این بخش، زیربنای توسعه سایر بخش‌ها خواهد بود (زمانی مقدم و دیگران، ۱۳۹۷: ۲۲۲).

آموزش عالی و دانشگاه تجربه ارزشمند و قابل اعتنایی در همزیستی تحولی در رویارویی با زیست بوم تخصصی و محیط پیرامونی دارد. هر چند تحولات دانشگاه آرام، موثر و قابل تامل است، ولی دانشگاه پدیده‌ای ناگهانی نبوده و دارای تاریخ پرفراز و نشیب و تحولی است (یمینی، ۱۳۸۸: ۱۴).

سازگاری دانش و آموزش عالی با محیط یک معیار مهم و مترقی برای کیفیت آموزش عالی است. دانشگاه، جهانی کوچک در جامعه بزرگتر بوده و از زهان پیدایش تا کنون، بخش‌های مهمی از آن دانشگاه نسبت به تحولات جامعه و محیط پیرامونی تقریباً ایستا مانده است. در مقایسه با دهه‌های اول نیمه دوم قرن بیستم که دانشگاه به عنصر معتبر جوامع تبدیل شد اعتبار آن دارای روند نزولی بوده است (گودمن و همکاران، ۲۰۱۴: ۱۰۴). دانشگاه نسبت به قدرت، فرهنگ، دولت و صنعت به صورت نهاد محافظه‌کار باقی مانده است. امروزه، با توجه به افزایش نرخ تغییر در جامعه و ظهور عنصر دانش و با هدف خلق

آینده مطلوب، آینده‌شناسی و آینده‌پژوهی برای سازمان‌ها و نهادها به یک الزام تبدیل شده است (لوزانو، ۲۰۱۴: ۹۵). از اوایل دهه ۹۰ میلادی به طور گسترده با همکاری نهادهای بین‌المللی جهت توانمندسازی کشورها از این روش استفاده شد و امروزه به عنوان رویکرد غالب شناسایی فناوری در اکثر کشورهای توسعه یافته در آمده است (زالی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۲ و Gordon, 2012: 314). امروزه آینده‌نگاری به طور گسترده‌ای به کار گرفته می‌شود. این واژه طیف وسیعی از رویکردهایی است که باعث بهبود فرایند تصمیم‌گیری می‌شوند، رویکردهایی که تفکر درباره آینده بلندمدت را به همراه دارند- (Longbottom, 2008: 31). لذا در جهان رقابتی امروز، کشورهایایی که خواهان تحولات بنیادین هستند، برنامه‌ریزی‌های پابرجا و مبتنی بر طراحی سناریو با رویکرد آینده‌نگاری را محور عمده برنامه‌ریزی توسعه آتی خود قرار داده اند (تقوایی و حسینی خواه، ۱۳۹۶: ۹). در این بین، بهبود وضعیت و کاهش‌یابن تعریف مشخص و دقیق از آینده‌نگاری مشکل است، زیرا اولاً تفاوت در دیدگاه‌های افراد مختلف که آینده‌نگاری را از حوزه مورد علاقه خود می‌نگرند، وجود دارد، ثانیاً عمر کوتاه این دانش و سیر تجربه‌های گوناگون از این دانش، باعث شده است مفهوم آینده‌نگاری پی در پی تغییر کند (زالی و عطریان، ۱۳۹۵: ۱۰۹). به زعم جورجیو^۱ آینده‌نگاری ابزاری سیستماتیک برای ارزیابی آن دسته از پیشرفت‌های علمی و فناورانه است که می‌توانند تأثیرات بسیار شدیدی بر رقابت صنعتی، خلق ثروت و کیفیت زندگی داشته باشند (Daragh&Kelliher, 2015: 38). از منظر گویگان^۲ آینده‌نگاری «فرآیندی سیستماتیک، مشارکتی و گردآورنده ادراکات آینده است که چشم‌اندازی میان مدت تا بلندمدت را با هدف اتخاذ تصمیمات روزآمد و بسیج اقدامات مشترک بنا می‌کند» (Slaughter, 2014: 28). از منظر برنامه‌ریزی، اجرای مطالعات آینده‌نگاری را می‌توان به سه مرحله تقسیم کرد. این سه مرحله عبارتند از: مرحله

دانش ملی وبومی به کمک دانش کشورهای دیگر؛ اعتبارسنجی به تحصیلات عالی بین المللی؛ بهسازی و توسعه نظام آموزشی و بهبود کیفیت منابع انسانی و ایجاد چشم انداز مناسب شغلی در آینده. ابدل منیب^۷ (۲۰۲۰) به موارد زیر به عنوان عوامل تأثیرگذار بر جهانی شدن دانشگاه‌ها اشاره کرده‌اند: سیاست‌های دولت و هزینه‌های تحصیل؛ گسترش ظرفیت داخلی دانشگاه‌ها به خصوص در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا (جعفری، ۱۳۹۸: ۲۳). هماهنگی با جریان کلی تغییرات در جهان و گسترش موج آینده‌پژوهی، آینده‌پژوهی در آموزش عالی نیز به عنوان یکی از پیش‌نیازهای اصلی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی بلند مدت نظام دانشگاهی ضروری شده است. آینده پژوهی، دانش فناوری نوپدید است که به لحاظ گستردگی و تنوع حوزه‌های همپوشان و مرتبط، دستاوردها و راهبردی برای جوامع، سازمان‌ها و افراد داشته است (ملکی‌فر، ۱۳۹۱: ۱۳). امروزه، با توجه به تحولات موجود یکی از مهم‌ترین ابزارهای نظام یافته برای جوامع، سازمان‌ها و افراد داشته است. امروزه، با توجه به تحولات موجود یکی از مهم‌ترین ابزارهای نظام یافته و کل‌نگر در عرصه‌های سیاست‌گذاری، تصمیم‌سازی و راهبرد نگاری، آینده‌پژوهی است (قربانی، ۱۳۹۱: ۱۱۷). آینده پژوهی به منزله یک مفهوم میان رشته‌ای و فرارشته‌ای، امکان شناسایی رویدادها و روندهای موثر در شکل‌گیری تحولات آینده و دستیابی به تصویری روشن از آینده را فراهم می‌کند (اولسن و پرسلی، ۲۰۱۵: ۲۱۱). از نظر اولسن و پرسلی (۲۰۱۵) هدف از آینده‌پژوهی در آموزش عالی، پیش‌بینی آینده نیست، بلکه شناسایی نیروهایی است که در حال ایجاد تغییر هستند و فهم کاربری ظرفیت آنها برای آموزش عالی است. به عبارتی، آینده‌پژوهی در آموزش عالی به معنای یافتن چالش‌ها و خلق آینده مطلوب با طراحی و اجرای راهبردها و اقدامات در زمینه محلی، ملی و جهانی است.

پیش‌آینده‌نگاری^۳ در این مرحله، مطالعات آماده‌سازی برای اجرای مطالعات آینده‌نگاری انجام می‌گیرد (البرزی و دیگران، ۱۳۹۱: ۲۱۶). مرحله اصلی آینده‌نگاری^۴ در این مرحله روش‌های اصلی هر آینده‌نگاری مانند دلفی پیاده می‌شود. پرسشنامه برای مشارکت کنندگان و خبرگان ارسال می‌شود و پاسخ‌ها ارزیابی می‌شوند. مرحله پس‌آینده‌نگاری^۵ در این مرحله مطالعات مربوط به انتشار نتایج، اشاعه نتایج بین سیاست‌گذاران، حتی پیاده‌سازی نتایج و بهره‌برداری از نتایج انجام می‌گیرد (Marshall, 2018: 191). تفکر درباره آینده مقوله جدیدی نیست، بلکه پدیده‌ای جهان‌شمول است که می‌توان ریشه آن را در دوران قبل از تاریخ نیز جستجو کرد. تمام جوامع بشری در مورد زمان و آینده تصوراتی دارند که تأکید متفاوتی بر گذشته و آینده دارد. دو عامل در نگاه انسان به آینده از قدیم الایام مؤثر بوده است: یکی احتیاط انسان نسبت به مخاطرات آینده که تمایل به اجتناب از آنها داشت و دیگری نیز تمایل و آرزوهای انسان نسبت به ایجاد دنیای آرمانی بود (2014: 38): (Slaughter, تفاوت مطالعه آینده در عصر مدرن با گذشته در آن است که امروزه آینده پژوهی وابسته به خرافه، جادو و نیروهای فراطبیعی نیست (2013: 15): (Bell, آینده پژوهی یک زمینه تحقیقاتی علمی است که محققان و دانشمندان زمینه‌های مختلف علمی را با خود در تعامل قرار داده است. اگرچه آینده پژوهی به طور گسترده‌ای در سراسر جهان در برنامه‌ریزی استراتژیک و سیاست‌گذاری مورد استفاده قرار گرفته است، اما در بسیاری از زمینه‌ها برای تصمیم‌گیران ناشناخته است (Mahmud, 2011: 697). آینده پژوهی برای اینکه در تمام رشته‌ها کاربرد دارد (Dagenais, f, 2013, 54). برای جهانی شدن دانشگاه‌ها در پژوهش‌های مختلف عوامل متعددی ذکر شده است. ویلیامز^۶ (۲۰۰۵) مهمترین عوامل بین‌المللی شدن را در این موارد می‌داند: رشد و توسعه

⁶Williams

⁷Abdel-Moneim

Pre - Foresight^۳
foresight^۴ - Foresight phase or main
Post - foresight^۵

و در فرایند رشد و تعالی کشور ایفا می‌کند به گونه‌ای که آینده‌کشور در آئینه آموزش عالی امروز قابل مشاهده است، لذا باید به آینده‌اندیشی و آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری دست بزنند و با سازگاری فعال در اندیشه، تعریف مجدد جایگاه و سهم خود در آینده این جهان در توسعه ملی کشور نقش خود را ایفا نماید. جوامع اگر بخواهند از فرصت‌های ناشی از تحولات به نفع خود سودجویند و از عهده چالش‌های احتمالی برآیند بایلد جامعه آینده مطلوب خود را پیشبینی کرده و برای رسیدن به آن بسترسازی کنند لذا نیازمند شفاف‌سازی و شناسایی توانمندی‌های دانشجویان می‌باشد (Myerson, T, 2017:321).

آموزش پزشکی یکی از محوری‌ترین نظام‌های اجتماعی موثر در تحقق توسعه پایدار نظام سلامت هر کشور است. از اساسی‌ترین اهداف نظام آموزش پزشکی (در کلیه سطوح)، ارائه تصویری روشن از یک انسان سالم، تربیت نیروی توانمند برای مشارکت موثر در ارتقاء سلامت جامعه؛ و تجهیز کامل و مناسب دانشجویان و دستیاران به دانش و مهارت و توانمندی‌های لازم برای برآورده سازی نیازهای بهداشتی، درمانی جامعه چه در زمان حال و چه در زمان آینده است (Okoli C, Pawlowski, 2004:17). بر همین اساس آینده پژوهی در حوزه آموزش پزشکی از اهمیت بالایی در نظام آموزش عالی برخوردار است. تغییرات شتابان در حوزه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فناورانه و زیست محیطی آینده نظام سلامت را با پیچیدگی و خطرپذیری مواجه می‌سازند. سیر تحولات در نظام سلامت و آموزش پزشکی به عنوان چالشی جهان شمول است؛ لذا آینده‌اندیشی و کسب آمادگی برای رویارویی با شرایط مخاطره آمیز، ضرورت سیستم سلامت و آموزش پزشکی است (طباطبایی و ضیائی، ۲۰۱۴: ۴۳). آینده پژوهی تلاش سیستماتیک برای بررسی دراز مدت آینده علم، فناوری، محیط و جامعه به منظور شناسایی پدیده‌های نو ظهور و

پویایی‌ها و تحولات روزافزون محیطی، ضرورت برنامه‌ریزی برای رویارویی با این تحولات را بیش از پیش برای نهادهای اجتماعی به ویژه نهادهای آموزشی نمایان ساخته است. در این راستا آموزش عالی به عنوان یکی از مهم‌ترین و سازنده‌ترین نهادهای اجتماعی که باید به اعتلای خلاقیت، توانمندی و توسعه همه جانبه اجتماع بیندیشد (بوید و همکاران^۸، ۲۰۰۷: ۲۳؛ Jacob, W. & Gokbel, V, 2018:14). در چند دهه گذشته تغییرات گسترده‌ای در نظام‌ها و مؤسسات آموزش عالی صورت گرفته است؛ تغییری که از نظر برخی (برای مثال میتلمن^۹، ۲۰۱۹) دانشگاه را به ویرانه‌ای مبدل کرده و از نظر سایرین، چشم‌اندازهای تازه‌ای در برابر آن قرار داده است (برای مثال لیندرگرن، ۱۳۹۰). اکنون می‌توانست (۲۰۱۵) این تغییرات را ناشی از چهار عامل عمده ذیل عنوان کرده است.

۱) دموکراتیزه شدن^{۱۰} یا توده‌ای شدن^{۱۱} (فراگیر شدن): آموزش عالی که جایگاه سنتی دانشگاه‌ها را به منزله مؤسسات آموزش عالی برای نخبگان تهدید کرده است؛

۲) ظهور اقتصاددانی که روش‌های سنتی یادگیری و دوره‌های ارائه شده در دانشگاه‌ها را تغییر داده‌اند؛

۳) جهانی شدن آموزش عالی که این بخش را به صنعت صادرات تبدیل کرده است؛

۴) رقابت مؤسسات آموزش عالی برای دانشجویان و کسب منابع مالی و گرانت‌های پژوهشی (Chu H, Hwang GJ, 2016:31).

نظام آموزش عالی به عنوان یکی از بزرگترین نظام‌های درون هر جامعه با تحولات زیادی روبه رو شده است و به عنوان نهاد فرهنگی اجتماعی، نقش اساسی و بی‌بدیل در تربیت نیروی انسانی و تولید سرمایه اجتماعی و فرهنگی

¹⁰Democratization

¹¹Massification

⁸ Boyd et al.

Mittelman, J. H'

ارائه به ۱۰ نفر از خبرگان این حوزه مورد آزمون قرار گرفت به همین منظور از شاخص نسبت روایی محتوایی^{۱۲} استفاده شد. این شاخص (CVR) توسط لاوشه طراحی شده است. جهت محاسبه این شاخص از نظرات کارشناسان متخصص در زمینه محتوای آزمون مورد نظر استفاده می‌شود و با توضیح اهداف آزمون برای آن‌ها و ارائه تعاریف عملیاتی مربوط به محتوای سؤالات به آن‌ها، از آن‌ها خواسته می‌شود تا هر یک از سؤالات را بر اساس طیف سه بخشی «گویه مناسب است»، «مناسب است ولی ضرورت طرح ندارد» و «گویه مناسب نیست» طبقه بندی کنند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح انجام شده است. در سطح نخست به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه با خبرگان تحقیق و مرور سیستماتیک منابع از تحلیل سیستماتیک یا موضوعی با استفاده از کدگذاری باز و محوری استفاده خواهد شد. در بخش کمی تحقیق و مطالعه‌ی دلفی داده‌ها پس از هر مرحله وارد نرم افزار spss خواهد شد و از ضریب توافق کندال برای دستیابی به هماهنگی بین پاسخ‌ها و اجماع بین خبرگان استفاده خواهد شد. ضریب همبستگی کندال که با نماد κ نشان داده می‌شود یک آزمون ناپارامتریک است و برای تعیین میزان هماهنگی میان نظرات استفاده می‌شود.

یافته ها

موفه‌های جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران کدامند؟
مرور سیستماتیک منابع و مصاحبه با خبرگان بوده است. در مرحله نخست از مرور سیستماتیک منابع استفاده شد. در راستای انتخاب منابع قابل استناد و مناسب در حوزه مدل جهانی شدن دانشگاه‌ها بر اساس ارتباط با محوریت موضوعی پژوهش در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی ارائه شده در جدول ذیل مشخص شده است.

حوزه‌های زیر بنایی تحقیقات استراتژیک است که بیشترین منافع اجتماعی و اقتصادی را در برداشته باشد. بنابراین در جهان امروز آینده پژوهی و آینده‌نگری یک ضرورت است (صنّاعی و شیخ‌السلامی، ۱۳۹۸: ۶۳). مشاهدات و مطالعات نشان می‌دهد که بسیاری دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی غیردولتی در کشور نه تنها برنامه برای حرکت به سمت دانشگاه‌های نسل سوم ندارند بلکه به اهمیت و لزوم نوآوری و خلاقیت برای بسترسازی لازم جهت کارآفرینی پی نبرده و متوسل به رویکردهای سنتی هستند. بنابراین سوال اصلی پژوهش حاضر آن است که بررسی وضعیت شاخص‌های جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران بر پایه آینده پژوهی چگونه است؟

روش پژوهش

نوع تحقیق بر اساس هدف کاربردی - توسعه ای و از لحاظ ماهیت و روش تحلیلی - اکتشافی است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش مطالعات اسنادیو مطالعات میدانی (پرسش‌نامه و مصاحبه) است. از حیث ماهیت تحقیق پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی از نوع اکتشافی است. در بخش نخست پژوهش به منظور ساماندهی مصاحبه و پرسشنامه خبره برای انجام تکنیک آینده پژوهی از روش مرور سیستماتیک منابع استفاده شد و در مرحله بعدی تحقیق از تکنیک دلفی به منزله یک تکنیک با محوریت اجماع سازی بین خبرگان پژوهش استفاده شده است. در ادامه به معرفی این تکنیک‌ها و نیز کاربرد هر کدام در مطالعه حاضر پرداخته شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر در دو سطح (۱) منابع علمی موجود و (۲) خبرگان دانشگاهی و به طور مشخص خبرگان در حوزه دانشگاه، اساتید و مدیران دانشگاه‌های علوم پزشکی بوده است. در سطح نخست شیوه نمونه‌گیری در بخش مرور سیستماتیک منابع تشریح شد. پس از شناسایی شاخص‌های مدل در راستای تهیه پرسشنامه نهائی به منظور برازش مدل، نخست روائی محتوای پرسشنامه با

¹²content validity ratio

بودن قرار گرفتن این مولفه ها به عنوان عناصر و شاخص - های مدل جهانی شدن دانشگاه را بررسی کنند. در جدول (۳) توصیفی از خبرگان پژوهش ارائه شده است و نیز نتایج مربوط به نظرات خبرگان پژوهش در جدول شماره (۴) ارائه شده است. بر اساس نتایج پژوهش و حداقل مقدار برای شاخص CVI و CVR ۰/۷۹ و ۰/۶ برای شاخص CVI مولفه هایی که در هر دو بعد از مقادیر یاد شده کمتر بوده اند حذف و سایر مولفه ها برای اولویت بندی وارد مرحله بعدی تجزیه و تحلیل داده ها شدند.

جدول (۳) شاخص های جهانی شدن نهاد دانشگاه

عوامل	ردیف	مولفه ها	CVR	CVI
ساختار نظام آموزشی	۱	خصوصی سازی نظام آموزش عالی	۰/۸۰	۰/۸۰
	۲	انعطاف پذیری ساختاری	۱	۱
	۳	برندسازی دانشگاهی	۱	۱
	۴	بازاریابی آموزش	۰/۸۰	۰/۹۰
	۵	تامین خودکفای منابع مالی	۱	۱
	۶	تجاری سازی آموزش و پژوهش	۱	۱
	۷	افزایش اعتبار بین المللی	۱	۱
	۸	توسعه زیر ساخت های آموزشی	۱	۱
	۹	گسترش تسهیلات و امکانات فیزیکی دانشگاه ها	۰/۸۰	۰/۹۰
	۱۰	سرمایه گذاری آکادمیک	۱	۱
	۱۱	مدیریت اثربخش	۱	۱
	۱۲	تصمیم گیری مشارکتی	۱	۱
	۱۳	دموکراسی سازمانی	۱	۱
	۱۴	آزاد اندیشی در نظام دانشگاهی	۱	۱
	۱۵	تنوع بخشی به نهاد آموزش	۱	۱
	منابع و نیروی انسانی	۱۶	تفکر گروهی	۰/۸۰
۱۷		هوشمندی استراتژیک در همگامی با تحولات	۱	۱
۱۸		وظیفه محوری	۱	۱
۱۹		برونداد محوری	۱	۱
۲۰		پاسخ گویی	۱	۱
۲۱		چند زبانه بودن نهاد دانشگاه	۱	۱
محتوای آموزشی	۱	جذب نیروی انسانی از ملیت های مختلف	۱	۱
	۲	آموزش نیروی کار بین المللی	۱	۱
	۳	تبادل اساتید و دانشجویان	۱	۱
	۴	تحصیل و اقامت در خارج	۱	۱
	۵	کارروزی یا یادگیری ضمن خدمت در یک کشور خارجی	۱	۱
	۶	توانمندسازی دانشجویان در راستای یادگیری خودتنظیم	۱	۱
محتوای آموزشی	۱	استاندارد سازی آموزش	۱	۱
	۲	افزایش کیفیت تدریس	۱	۱
	۳	ارزیابی کیفیت تدریس	۱	۱
	۴	تحول سرفصل های آموزشی	۱	۱
	۵	برنامه های درسی جهانی شده	۱	۱
	۶	آموزش زبان های خارجی	۰/۶۰	۰/۷۰

عوامل	ردیف	مولفه ها
محیط بیرونی	۵	تمرکز زدایی از آموزش و مهارت ورزی
	۶	گسترش آموزش غیر رسمی
	۷	میان رشته ای شدن آموزش
	۱	همکاری های بین المللی
	۲	تحرك بین المللی نیروی دانشی
	۳	پیوند نهاد آموزش و نظام بازار
	۴	استقلال از نهادهای حاکمیتی
	۵	ایجاد و همکاری با شرکت های دانش بنیان
	۶	تعامل آزاد بین المللی
	۷	سیاست زدایی از قلمرو دانش
	۸	توجه به فرهنگ محلی در آموزش های آنلاین
	۹	مشتری مداری
تکنولوژی	۱۰	مشارکت در اجتماع علمی جهانی
	۱۱	مطالعات فرهنگی و منطقه ای
	۱۲	برگزاری رویدادهای آموزشی و پژوهشی
	۱	آموزش مبتنی بر فناوری
آموزشی	۲	آموزش از راه دور

بر اساس نتایج جدول (۳) شاخص های مدل جهانی شدن نظام آموزش عالی در قالب ۶ شاخص کلی به شرح زیر؛
 (۱) ساختار نظام آموزشی با ۲۱ مولفه جزئی تر
 (۲) منابع و نیروی انسانی با ۶ مولفه جزئی تر
 (۳) محتوای آموزشی با ۶ مولفه جزئی تر
 (۴) ساختار دانشی با ۸ مولفه جزئی تر
 (۵) محیط بیرونی با ۱۲ مولفه جزئی تر
 (۶) تکنولوژی آموزشی با دو مولفه جزئی تر
 و مدل جهانی شدن منتج از مرور سیستماتیک منابع با ۶ شاخص اصلی و ۵۴ مولفه قابل ذکر است.

روائی مدل اکتشافی منتج از مرور سیستماتیک منابع بر اساس نتایج حاصل از مرور سیستماتیک منابع ۶ عامل اصلی به همراه ۵۴ مولفه مربوط به این عوامل به عنوان شاخص های جهانی شدن نهاد دانشگاه شناسایی شدند. در این مرحله از پژوهش ۵۴ مولفه شناسایی شده به منظور بررسی بیشتر در قالب پرسشنامه تامین روائی برای محاسبه شاخص های روائی CVI و CVR در اختیار ۱۰ نفر از خبرگان پژوهش قرار گرفت تا میزان مرتبط بودن و مناسب

یک مورد و مطالعه میدانی تاکید داشته‌اند. مقصود از حرف اختصاری H به معنی مقالات با کیفیت بالا، M به معنای مقاله با کیفیت متوسط و L به معنای مقاله با کیفیت پایین است که مقالات با کیفیت پایین حذف شده‌اند. در جدول شماره (۲) کلیه مولفه‌های شناسایی شده به همراه عوامل کلی تر تبیین کننده ارائه شده است.

از ۵۴ مولفه شناسایی شده ۵۲ مولفه تایید و دو مولفه‌ی آموزش زبان‌های خارجی و همکاری‌های بین‌المللی حذف شدند که به نظر می‌رسد حذف این دو مولفه به دلیل مشابهت آن‌ها با مولفه‌های تعامل آزاد بین‌المللی، مشارکت در اجتماع علمی جهانی و چندزبانه بودن نهاد دانشگاه بوده است.

رتبه بندی عوامل و مولفه‌های شناسایی شده

مطلوبیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از نظر شاخص ساختار نظام آموزشی

شاخص عدم قطعیت ساختار نظام آموزشی

شاخص عدم قطعیت برای ساختار نظام آموزشی نشان می‌دهد که از نگاه خبرگان وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران با کدام یک از حالت‌های اول یا دوم تطبیق بیشتری دارد. حالت‌های اول و دوم به شرح زیر بودند. وضعیت اول از آینده؛ ساختار نظام آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ ساختار نظام آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. بر اساس نتایج گزارش شده تنها ۶۷٪ درصد خبرگان بر این باورند که وضعیت ساختار نظام آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای مولفه‌های جهانی شدن نظام دانشگاهی است. ۸ نفر که ۳۳٪ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که تا حدی و ۴ نفر که ۶۷٪ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که ساختار نظام آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. همچنین شاخص عدم قطعیت برای ساختار

عوامل	ردیف	مولفه‌ها	CVR	CVI
ساختار دانشی	۱	مشارکت فعال و انتقادی در اشتراک دانش	۱	۱
	۲	به روز آوری شیوه آموزش	۱	۱
	۳	افزایش رقابت پذیری علمی	۱	۱
	۴	دستیابی برابر و آزاد و به اطلاعات	۱	۱
	۵	تمرکز زدایی از آموزش و مهارت ورزی	۱	۱
محیط ببرونی	۶	گسترش آموزش غیر رسمی	۱	۱
	۷	میان رشته ای شدن آموزش	۱	۱
	۱	همکاری‌های بین‌المللی	۱	۱
	۲	تحرك بین‌المللی نیروی دانشی	۰/۴۰	۰/۷۰
	۳	پیوند نهاد آموزش و نظام بازار	۱	۱
	۴	استقلال از نهادهای حاکمیتی	۱	۱
	۵	ایجاد و همکاری با شرکت‌های دانش بنیان	۱	۱
	۶	تعامل آزاد بین‌المللی	۱	۱
	۷	سیاست زدایی از قلمرو دانش	۱	۱
	۸	توجه‌ی فرهنگ‌محلی‌در آموزش- های‌آنان	۱	۱
	۹	مشتری مداری	۱	۱
	۱۰	مشارکت در اجتماع علمی جهانی	۱	۱
	۱۱	مطالعات فرهنگی و منطقه‌ای	۱	۱
	۱۲	برگزاری رویدادهای آموزشی و پژوهشی	۱	۱
تکنولوژی آموزشی	۱	آموزش مبتنی بر فناوری	۱	۱

فرآیند مرور سیستماتیک منابع از ۲۱ مقاله نهائی انتخاب شده به علاوه منابع نظری که در فصل دوم پژوهش مرور شده بودند انتخاب شد به این معنا که تلفیقی از ادبیات تجربی و نظری مورد استفاده قرار گرفت. برای تحلیل متون از روش کدگذاری باز استفاده شد و مقولات و شاخص‌های مولفه‌های جهانی شدن دانشگاه که در هر مقاله مورد اشاره قرار گرفته بودند استخراج و دسته بندی شدند. در جدول شماره (۱) مقالات شناسایی شده، به همراه نمره کیفیت هر سند و عوامل و شاخص‌های جهانی شدن آموزش عالی در هر سند علمی ارائه شده است. مقصود از مقالات نظری در جدول شماره (۱) مقالاتی است که تمرکز اصلی آنها در ارائه چهارچوب، ارزیابی فاکتورها و ابعاد نظری در حوزه جهانی شدن آموزش عالی بوده است. این مقالات بیشتر جنبه نظری دارند. منظور از مقالات مروری شامل مقالاتی هستند که به مرور مدل‌های جهانی شدن آموزش عالی پرداخته‌اند و مقصود از نمونه‌های موردی مقالاتی هستند که عمدتاً بر تشریح

وضعیت اول از آینده؛ منابع و نیروی انسانی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ منابع و نیروی انسانی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه ای بودن سامان یافته است. بر اساس نتایج گزارش شده ۱۳/۳۳ درصد خبرگان بر این باورند که وضعیت منابع و نیروی انسانی در دانشگاه علوم پزشکی ایران کاملاً در راستای مولفه های جهانی شدن نظام دانشگاهی است. ۳ نفر بر این باور بوده اند که تا حدی وضعیت اول صادق است. ۶ نفر که ۴۰ درصد خبرگان را تشکیل می دهد بر این باورند که تا حدی و ۳ نفر که ۲۰ درصد خبرگان را تشکیل می دهد بر این باورند که منابع و نیروی انسانی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه ای بودن سامان یافته است. همچنین شاخص عدم قطعیت برای بُعد منابع و نیروی انسانی ۰/۳۳ - بوده است که نشان می دهد؛ (۱) خبرگان بر روی احتمال وقوع وضعیت دوم اتفاق نظر دارند و (۲) بین خبرگان اجماع وجود دارد با این وصف اجماع ضعیفی در بین خبرگان نسبت به وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از حیث جهانی شدن منابع و نیروهای انسانی این دانشگاه وجود دارد.

شاخص اهمیت منابع و نیروی انسانی

۸۰ درصد از خبرگان اهمیت منابع و نیروی انسانی را در دستیابی به جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران زیاد و ۱۳/۳۳ درصد متوسط ارزیابی کرده اند. همچنین یکی از خبرگان نیز آن را کم ارزیابی کرده است. مقدار شاخص ۸۸/۳۳ نیز نشان می دهد که این شاخص از اهمیت بسیار بالایی در جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران از نگاه خبرگان برخوردار است.

مطلوبیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از نظر شاخص

محتوای آموزشی

در سوال سوم سطح مطلوبیت محتوای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن نظام دانشگاهی

نظام آموزشی ۰/۸۷ بوده است که نشان می دهد؛ (۱) خبرگان بر روی احتمال وقوع وضعیت دوم اتفاق نظر دارند و (۲) تا حد زیادی می توان گفت بین خبرگان در مورد سامان محلی و منطقه ای ساختار نظام آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اتفاق نظر وجود دارد.

شاخص اهمیت ساختار نظام آموزشی

۷۳/۳۳ درصد از خبرگان اهمیت ساختار نظام آموزشی را در دستیابی به جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران زیاد و ۲۶/۶۷ درصد متوسط ارزیابی کرده اند و هیچ خبره ای آن را کم یا بی اهمیت ارزیابی نکرده است. مقدار شاخص ۸۶/۶۷ نیز نشان می دهد که این شاخص از اهمیت بسیار بالایی در جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران از نگاه خبرگان برخوردار است.

مطلوبیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از نظر شاخص

منابع و نیروی انسانی

در سوال دوم سطح مطلوبیت منابع و نیروی انسانی دانشگاه علوم پزشکی ایران از حیث منابع و نیروهای انسانی در راستای جهانی شدن نظام دانشگاهی است. در این راستا دو وضعیت برای خبرگان تعریف شده است؛ وضعیت اول از آینده؛ منابع و نیروی انسانی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ منابع و نیروی انسانی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه ای بودن سامان یافته است. در ادامه شاخص های تخصص، اهمیت و قطعیت برای این سوال که تا چه اندازه منابع و نیروی انسانی دانشگاه علوم پزشکی ایران همسو با مدل و مولفه های جهانی شدن سامان یافته است ارائه شده است.

شاخص عدم قطعیت منابع و نیروی انسانی

شاخص عدم قطعیت برای منابع و نیروی انسانی نشان می دهد که از نگاه خبرگان وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران با کدام یک از حالت های اول یا دوم تطبیق بیشتری دارد. حالت های اول و دوم به شرح زیر بودند.

است. در این راستا دو وضعیت برای خبرگان تعریف شده است؛

وضعیت اول از آینده؛ محتوای آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ محتوای آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. در ادامه شاخص‌های تخصص، اهمیت و قطعیت برای این سوال که تا چه اندازه محتوای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی ایران همسو با مدل و مولفه‌های جهانی شدن سامان یافته است ارائه شده است.

شاخص عدم قطعیت محتوای آموزشی

شاخص عدم قطعیت برای محتوای آموزشی نشان می‌دهد که از نگاه خبرگان وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران با کدام یک از حالت‌های اول یا دوم تطبیق بیشتری دارد. حالت‌های اول و دوم به شرح زیر بودند.

وضعیت اول از آینده؛ محتوای آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ محتوای آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. بر اساس نتایج گزارش شده ۱۳/۳۳ درصد خبرگان

بر این باورند که وضعیت محتوای آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران کاملاً در راستای مولفه‌های جهانی شدن نظام دانشگاهی است. ۴۰ درصد بر این باور بوده‌اند

که تا حدی وضعیت اول صادق است. ۱ نفر که ۶/۶۷ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که تا

حدی و ۱ نفر که ۶/۶۷ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که محتوای آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. همچنین شاخص عدم قطعیت برای بُعد

محتوای آموزشی ۰/۴۷ بوده است که نشان می‌دهد؛ (۱) خبرگان بر روی احتمال وقوع وضعیت اول اتفاق نظر دارند و (۲) بین خبرگان اجماع وجود دارد اگر چه این اجماع نظر قوی نیست.

شاخص اهمیت محتوای آموزشی

۶۶/۶۷ درصد از خبرگان اهمیت محتوای آموزشی را در دستیابی به جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران زیاد و ۳۳/۳۳ درصد متوسط ارزیابی کرده‌اند. مقدار شاخص ۸۳/۳۳ نیز نشان می‌دهد که این شاخص از اهمیت بسیار بالایی در جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران از نگاه خبرگان برخوردار است.

مطلوبیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از نظر شاخص ساختار دانشی

در سوال چهارم سطح مطلوبیت ساختار دانشی دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن نظام دانشگاهی است. در این راستا دو وضعیت برای خبرگان تعریف شده است؛

وضعیت اول از آینده؛ ساختار دانشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ ساختار دانشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. در ادامه شاخص‌های تخصص، اهمیت و قطعیت

برای این سوال که تا چه اندازه ساختار دانشی دانشگاه علوم پزشکی ایران همسو با مدل و مولفه‌های جهانی شدن سامان یافته است ارائه شده است.

شاخص عدم قطعیت ساختار دانشی

شاخص عدم قطعیت برای ساختار دانشی نشان می‌دهد که از نگاه خبرگان وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران با کدام یک از حالت‌های اول یا دوم تطبیق بیشتری دارد.

حالت‌های اول و دوم به شرح زیر بودند.

وضعیت اول از آینده؛ ساختار دانشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ ساختار دانشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. بر اساس نتایج گزارش شده ۶/۶۷ درصد خبرگان بر

این باورند که وضعیت ساختار دانشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران کاملاً در راستای مولفه‌های جهانی شدن نظام دانشگاهی است. ۶/۶۷ درصد بر این باور بوده‌اند که

تا حدی وضعیت اول صادق است. ۵ نفر که ۳۳/۳۳

های اول یا دوم تطبیق بیشتری دارد. حالت‌های اول و دوم به شرح زیر بودند.

وضعیت اول از آینده؛ محیط بیرونی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ محیط بیرونی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است.

بر اساس نتایج گزارش شده هیچ درصدی خبرگان بر این باور نیستند که وضعیت محیط بیرونی در دانشگاه علوم پزشکی ایران کاملاً در راستای مولفه‌های جهانی شدن نظام دانشگاهی باشد. ۶/۶۷ درصد بر این باور بوده‌اند که تا حدی وضعیت اول صادق است. ۹ نفر که ۶۰ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که تا حدی و ۴ نفر که ۲۶/۶۷ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که محیط بیرونی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. همچنین شاخص عدم قطعیت برای بُعد محیط بیرونی ۱/۰۷ - بوده است که نشان می‌دهد؛ (۱) خبرگان بر روی احتمال وقوع وضعیت دوم اتفاق نظر دارند و (۲) بین خبرگان اجماع وجود دارد.

شاخص اهمیت محیط بیرونی

۸۶/۶۷ درصد از خبرگان اهمیت محیط بیرونی را در دستیابی به جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران زیاد و ۶/۶۷ درصد متوسط ارزیابی کرده‌اند. یک نفر نیز اهمیت آن را کم ارزیابی کرده است. مقدار شاخص ۹۱/۶۷ نیز نشان می‌دهد که این شاخص از اهمیت بسیار بالایی در جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران از نگاه خبرگان برخوردار است.

مطلوبیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از نظر شاخص

تکنولوژی آموزشی

در سوال چهارم سطح مطلوبیت تکنولوژی آموزشی دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن نظام دانشگاهی است. در این راستا دو وضعیت برای خبرگان تعریف شده است؛

درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که تا حدی و ۶ نفر که ۴۰ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که ساختار دانشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. همچنین شاخص عدم قطعیت برای بُعد ساختار دانشی ۰/۹۳ - بوده است که نشان می‌دهد؛ (۱) خبرگان بر روی احتمال وقوع وضعیت دوم اتفاق نظر دارند و (۲) بین خبرگان اجماع وجود دارد.

شاخص اهمیت ساختار دانشی

۶۶/۶۷ درصد از خبرگان اهمیت ساختار دانشی را در دستیابی به جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران زیاد و ۲۶/۶۷ درصد متوسط ارزیابی کرده‌اند. یک نفر نیز اهمیت آن را کم ارزیابی کرده است. مقدار شاخص ۸۱/۶۷ نیز نشان می‌دهد که این شاخص از اهمیت بسیار بالایی در جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران از نگاه خبرگان برخوردار است.

مطلوبیت دانشگاه علوم پزشکی ایران از نظر شاخص

محیط بیرونی

در سوال چهارم سطح مطلوبیت محیط بیرونی دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن نظام دانشگاهی است. در این راستا دو وضعیت برای خبرگان تعریف شده است؛

وضعیت اول از آینده؛ محیط بیرونی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ محیط بیرونی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است.

در ادامه شاخص‌های تخصص، اهمیت و قطعیت برای این سوال که تا چه اندازه محیط بیرونی دانشگاه علوم پزشکی ایران همسو با مدل و مولفه‌های جهانی شدن سامان یافته است ارائه شده است.

شاخص عدم قطعیت محیط بیرونی

شاخص عدم قطعیت برای نشان می‌دهد که از نگاه خبرگان وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران با کدام یک از حالت

وضعیت اول از آینده؛ تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد. وضعیت دوم از آینده؛ تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. در ادامه شاخص‌های تخصص، اهمیت و قطعیت برای این سوال که تا چه اندازه تکنولوژی آموزشی دانشگاه علوم پزشکی ایران همسو با مدل و مولفه‌های جهانی شدن سامان یافته است ارائه شده است.

شاخص عدم قطعیت محیط بیرونی

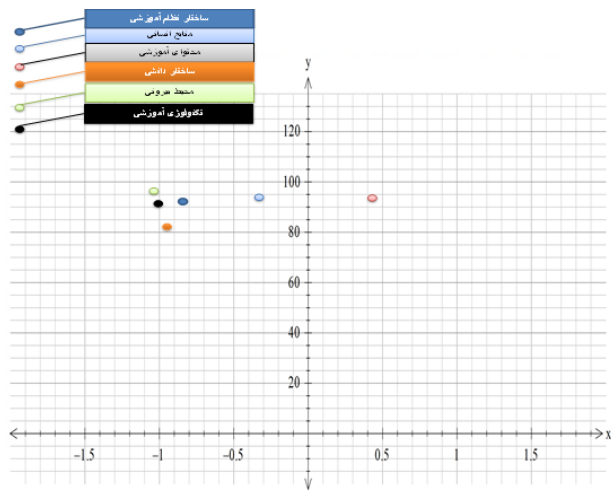
شاخص عدم قطعیت برای نشان می‌دهد که از نگاه خبرگان وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران با کدام یک از حالت‌های اول یا دوم تطبیق بیشتری دارد. حالت‌های اول و دوم به شرح زیر بودند.

وضعیت اول از آینده؛ تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران در راستای جهانی شدن دانشگاه قرار دارد.

وضعیت دوم از آینده؛ تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران به سمت محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. بر اساس نتایج گزارش شده هیچ درصدی خبرگان بر این باور نیستند که وضعیت تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران کاملاً در راستای مولفه‌های جهانی شدن نظام دانشگاهی باشد. ۱۳/۳۳ درصد بر این باور بوده‌اند که تا حدی وضعیت اول صادق است. ۹ نفر که ۶۰ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که تا حدی و ۴ نفر که ۲۶/۶۷ درصد خبرگان را تشکیل می‌دهد بر این باورند که تکنولوژی آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران شدیداً در راستای محلی و منطقه‌ای بودن سامان یافته است. همچنین شاخص عدم قطعیت برای بُعد محیط بیرونی ۱/۰۰ - بوده است که نشان می‌دهد؛ (۱) خبرگان بر روی احتمال وقوع وضعیت دوم اتفاق نظر دارند و (۲) بین خبرگان اجماع وجود دارد.

شاخص اهمیت محیط بیرونی

۸۶/۶۷ درصد از خبرگان اهمیت تکنولوژی آموزشی را در دستیابی به جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران زیاد و ۲۶/۶۷ درصد متوسط ارزیابی کرده‌اند. مقدار شاخص ۸۶/۶۷ نیز نشان می‌دهد که این شاخص از اهمیت بسیار بالایی در جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران از نگاه خبرگان برخوردار است. در شکل شماره (۱) این نتایج خلاصه شده است و موقعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران روی محورهای عدم قطعیت/اهمیت ترسیم شده است. همانطور که مشخص است تنها متغیر محتوای آموزشی است که در موقعیت اول یعنی همراستا با جهانی شدن نظام دانشگاهی قرار دارد و سایر شاخص‌ها در موقعیت محلی و منطقه‌ای قرار دارند

شکل (۱) ارزیابی خبرگان از موقعیت

دانشگاه علوم پزشکی ایران بر روی محورهای عدم قطعیت/اهمیت

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر در سه بخش قابل بحث است. در بخش نخست نتایج مربوطه به اکتشاف ۶ شاخص برای جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی ایران منجر شده است. بر این اساس مدل جهانی شدن دانشگاه علوم پزشکی به شکل زیر قابل ترسیم است.

نتایج بررسی این شاخص‌ها نشان داده است که از نگاه خبرگان اولویت بندی این شاخص‌ها به شرح زیر بوده است؛

ساختار نظام آموزشی

منابع و نیروی انسانی

ساختار دانشی

محتوای آموزشی

تکنولوژی آموزشی

محیط بیرونی

همچنین نتایج نشان داده است که خبرگان پژوهش از تخصص لازم برای قضاوت در مورد اینکه وضعیت آینده دانشگاه علوم پزشکی ایران بر اساس این شاخص‌ها در سمت و سوی جهانی شدن و یا منطقه ای و محلی بودن سامان یافته است؛ برخوردار بوده و قضاوت آنها نشان داده است که به جز متغیر محتوای آموزشی سایر شاخص‌ها در موقعیت محلی و منطقه ای بودن سامان یافته اند. پاسخ به این سوال اصلی پژوهش دو وضعیت مطلوب و نامطلوب در نظر گرفته شده است. در وضعیت مطلوب همه ارکان دانشگاه علوم پزشکی ایران همسو با شاخص و مولفه‌های جهانی شده دانشگاه سامان یافته‌اند و در الگوی نامطلوب این شاخص‌ها به شکل سنتی سامان یافته اند. از خبرگان پژوهش درخواست شده است که وضعیت دانشگاه علوم پزشکی ایران را از حیث شاخص‌های مختلف میان دو وضعیت مطلوب و نامطلوب بر مبنای آینده مورد انتظار این دانشگاه ارزیابی کنند.

پیشنهادها

- در راستای افزایش مشارکت، کاهش هزینه‌های ناشی از مقاومت‌های سازمانی، افزایش شفافیت سازمانی و تقویت تصمیم‌گیری‌ها، انعطاف‌پذیری ساختاری و دموکراتیک کردن ساختار دانشگاه پیشنهاد می‌شود.

- سرمایه‌گذاری بر روی زیرساخت‌ها، آزمایشگاه‌ها، درمانگاه‌ها و توسعه‌ی نهادهای خصوصی وابسته به دانشگاه انجام شود.

- با توجه به نتایج حاصل شده، منابع و نیروی انسانی دانشگاه از نظر خبرگان در راستای جهانی شدن قرار ندارد و بیشتر وجوه منطقه‌ای و محلی دارد؛ پیشنهاد می‌شود ایجاد همکاری‌های بین‌المللی برای تبادل دانشجویان و اساتید با

دانشگاه‌های بین‌المللی و نیز پذیرش دانشجویان بین‌المللی در دستور کار مدیران ارشد این دانشگاه قرار گیرد.

همچنین مولفه‌های ساختار دانشی نیز می‌تواند در راستای بهبود این شاخص مورد توجه قرار گیرند، مواردی همچون به روزآوری شیوه آموزش با تشکیل کارگروهی در این زمینه و یا ایجاد کارگاه‌های آموزش غیررسمی خارج از نهاد دانشگاه در همکاری با سایر نهادها و نیز توسعه، ایجاد و تقویت رشته‌های تحصیلی بین رشته‌ای پیشنهاد می‌شود.

منابع

۱) البرزی، هادی. علی عسکری، عبدالعلی و صلواتیان، سیاوش (۱۳۹۱). آینده پژوهی روندهای محیطی و محاطی بر رسانه ملی در فضای اینترنت. تهران، نخستین همایش ملی آینده پژوهی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد تمدن سازی نوین اسلامی

۲) تقوایی، مسعود و حسنی خواه، حسین (۱۳۹۶). برنامه ریزی توسعه صنعت گردشگری مبتنی بر روش آینده پژوهی و سناریونویسی (شهر یاسوج)، مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری، ۶، ۲۳

۳) تاج‌آبادی، رضا؛ رحیمی، محمد و شعبانی، سمیه (۱۳۹۱). نقش آینده‌پژوهی در شناسایی فرصت‌های کسبوکار و کارآفرینانه. چکیده مقالات کنفرانس ملی آینده‌پژوهی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد تمدن‌سازی نوین اسلامی، مرکز پژوهشی مدیریت راهبردی فاتح.

۴) زالی، نادر و بهشتی، محمدباقر (۱۳۸۸). شناسایی عوامل کلیدی توسعه منطقه ای با رویکرد برنامه ریزی بر پایه سناریو (استان آذربایجان شرقی). نشریه برنامه ریزی و آمایش فضا ۱۵ (۱).

۵) زالی، نادر و عطریان، فروغ (۱۳۹۵)، تدوین سناریوهای توسعه گردشگری منطقه ای براساس اصول آینده‌پژوهی (مورد مطالعه: استان همدان)، فصلنامه آمایش سرزمین، دوره ۸، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۵،

۶) طباطبایی، شیما و ضیایی، سید امیرحسین (۱۳۹۴)، بررسی اهمیت و چارچوب مناسب آینده نگاری توسعه

- 14) Abdel-Moneim, M. A. (2020). Between global and national prescriptions for education administration: the rocky road of neoliberal education reform in Qatar. *International Journal of Educational Development*, 74, 102160.
- 15) Boyd, D., Goldhaber, D., Lankford, H & . . Wyckoff, J. (2007). The effect of certification and preparation on teacher quality. *Future Child*, 17, 45-68.
- 16) Olson, G. A., & Presley, J. W. (2015). *Future of Higher Education: Perspectives from America's Academic Leaders*. Routledge.
- 17) Martins, E.C.& Terblanche, F.(2003). Building Organizational Culture that Stimulates Creativity and Innovation. *European Journal of Innovation Management*, 6(1), pp. 64-74
- 18) Long bottom , D. (2008). The need for education and training in the use of the organizationalexcellence models for quality management in UK higher education institutions . *QualitiAssurance in education* , Vol 10, No 1, pp. 26-36.
- 19) Lozano, R. (2014). Creativity and organizational learning as means to foster sustainability. *Sustainable development*, 22(3), 205-216.
- 20) Bell, W. (2003). *Foundations of Futures Studies: History, Purposes, and Knowledge* (Vol. 1). New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- 21) Kelliher, A., Daragh, B. (2015). "Design futures in action: Documenting experiential futures for participatory audiences". *Futures* 70, pp.36-47.
- 22) Mahmud, J. (2011). City foresight and development planning case study: Implementation of scenario planning in formulation of the Bulungan development plan
- 23) Slaughter, R. A.(2014). "Knowledge Base of Futures Studies", the Futures Study Centre, Australia.
- 24) Goodman, T. H., Shroff, N., Neamtiu, M., and and White, H. D. (2014). Management Forecast Quality and Capital Investment Decisions. *The Accounting Review*, 89, 331-365
- 25) Gordon, T.J(2012). Cross- impact Analysis, in *Futures Research Methodology Version 3.0*, American Council for the united national university.
- 26) Jacob, W. J., & Gokbel, V. (2018). Global higher education learning outcomes and financial trends: Comparative and innovative
- هدفمند آموزش پزشکی تخصصی و فوق تخصصی در کشور، فصلنامه طب و ترکیه، دوره ۲۴، شماره ۴
- ۷) قربانی، محمود (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین جونوآوری در سازمان و رفتار کارآفرینانه کارکنان بانک صادرات مشهد، فصلنامه آینده پژوهی مدیریت، دوره ۲۷، شماره ۲ (پیاپی ۱۰۷).
- ۸) لیندرگرن، متس (۱۳۹۰)، طراحی سناریو، پیوند میان آینده و راهبرد. عبدالعزیز تاتار، تهران: موسسه تحقیقاتی صنایع دفاعی
- ۹) صناعی، فریناز و شیخ الاسلامی کندلوسی، نادر، دستاوردهای آینده پژوهی در مدیریت دانش. سال دوم، شماره ۸، ۱۳۹۶
- ۱۰) ملکی فر، عقیل (۱۳۹۱)، گونه های چهارگانه آینده پژوهی و آشنایی با مفهوم کلیدی مثلث آینده، فصلنامه افق رسانه. ۲۲. ۱۰-۲۶
- ۱۱) مهدی جنیدی جعفری؛ فرهاد درویشی؛ صفر فضلی (۱۳۹۸)، سناریوهای تحلیلی آینده بانکداری ایران با ترکیب قابلیت های ظرفیت جذب دانش و آینده نگاری شرکتی، فصلنامه آینده پژوهی مدیریت، دوره ۳۱، شماره ۳ (پیاپی ۱۲۲).
- ۱۲) هاشمیان اصفهانی، مسعود (۱۳۸۹)، آینده نگاری علم و فناوری، آینده نگاری و ارزیابی رقبای منطقه و پیشگامان جهانی در حوزه علم و فناوری. تهران. مرکز نشر دانشگاهی
- ۱۳) یمنی دوزیسرخابی، محمد (۱۳۸۸). دانشگاه سازگار شونده: یک فرآیند پیچیده، رویکردها و چشماندازهای نو در آموزش عالی. تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ۱۴) حمیدرضا کمالی اردکانی؛ کامران محمدخانی؛ پریش جعفری (۱۳۹۹)، رهبری کوانتومی رویکرد دانشگاه های آینده، فصلنامه آینده پژوهی در مدیریت، دوره ۳۱، شماره ۱ (پیاپی ۱۲۰)، بهار ۱۳۹۹

approaches. International Journal of Educational Development, 58, 5-17.

27) Marshall, K. (2018). Global education challenges: Exploring religious dimensions. International Journal of Educational Development, 62, 184-191.

28) Okoli C, Pawlowski SD. (2004) The Delphi method as a research tool: an example, design considerations and applications. Information and Management 2004; 42(1): 15-29.

29) Chu H, Hwang GJ. (2016) A Delphi-based approach to developing expert systems with the cooperation of multiple experts. Expert Systems with Applications 2008; 34(4): 28-40

30) Dagenais, f (2013), The reliability and convergence of the Delphi technique The Journal of general psychology. 39, 49-61

Myerson Terry. (2017). Empowering students and teachers of today to create the world of tomorrow) ۳۱